

**FOD VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

23/06/2006

**DIRECTORAAT-GENERAAL ORGANISATIE
GEZONDHEIDSZORGVOORZIENINGEN**

FEDERALE COMMISSIE “RECHTEN VAN DE PATIËNT”

Ref. : FCRP/BEM/7

ADVIES

**De toegang tot het patiëntendossier door de nabestaanden van een
overleden patiënt**

Dit advies werd bekrachtigd op de plenaire vergadering van 23 juni 2006

De eerste doelstelling van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de patiëntenrechten is ontegensprekelijk een betere bescherming van de patiëntenrechten en het opnieuw bevestigen van zijn positie als partner in zijn individuele relatie met de zorgverleners. Net in deze welbepaalde context moet onderzocht worden of het indirecte karakter van de toegang tot het patiëntendossier door de nabestaanden van een overleden patiënt al dan niet behouden moet blijven.

Het aan de Commissie gevraagde advies door de Minister van Volksgezondheid heeft betrekking op de uitbreiding van het rechtstreeks inzagerecht in het patiëntendossier na het overlijden van de patiënt, met name ingeval van ouders bij het overlijden van hun minderjarig kind.

Artikel 9 §4 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt bepaalt dat de nabestaanden in bepaalde zeer strikte voorwaarden toegang hebben tot het dossier van de overleden patiënt. Het gaat hier met name om de echtgenote, de wettelijk samenwonende partner, de partner en de bloedverwanten tot en met de tweede graad (ouders, grootouders, broers en zusters, kinderen en kleinkinderen), mits aan de desbetreffende voorwaarden voldaan is:

- De aanvraag om toegang te krijgen tot het patiëntendossier moet voldoende gemotiveerd en gespecificeerd zijn,
- De toegang tot het patiëntendossier is noodzakelijk indirect van aard, nl. via een door de aanvrager aangewezen beroepsbeoefenaar
- De patiënt mag zich niet uitdrukkelijk tegen een dergelijke raadpleging verzet hebben.

De wetgever heeft zich bij het bepalen van die voorwaarden gebaseerd op het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, waarin de aandacht gevestigd werd op de noodzaak van een wettelijke reglementering van het recht op toegang tot de persoonlijke gegevens van een overleden patiënt voor de naaste verwanten. Deze commissie stond positief tegenover een reglementering waarbij de betrokken belangen afgewogen kunnen worden.¹

Die drie voorwaarden, met inbegrip van de indirecte toegang tot het patiëntendossier, zijn gebaseerd op het feit dat ingeval anderen dan de patiënt inzage in het patiëntendossier van deze laatste kunnen vragen, “dan is dit, zelfs na het overlijden van de patiënt, een mogelijke inbreuk op de privacy en de intimiteit van de patiënt, en dan kan dit enkel toelaatbaar worden geacht indien de belangen van de verzoekers tot inzage opwegen tegen dit recht op privacy.”²

De naaste verwanten die het patiëntendossier (via tussenkomst van een beroepsbeoefenaar) inzien, kunnen enkel die nuttige gegevens verkrijgen die in verband staan met hun motivering en rechtvaardiging van hun aanvraag terzake. Elke inzage in documenten zonder verband met het voorwerp van de aanvraag zal niet toegestaan kunnen worden.

Hieruit vloeit voort dat eenzelfde persoon tijdens het leven van de patiënt direct toegang tot het dossier van deze laatste kan hebben, terwijl die toegang na het overlijden niet enkel

---

¹ Advies 18/2000 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

² Memorie van toelichting DOC 50 1642/001 p.34

beperkt maar ook indirect zal zijn, bijvoorbeeld voor de ouders van een overleden minderjarige.

Een dergelijke wijziging in de uitoefening van bepaalde rechten kan op het eerste gezicht kunstmatig lijken. Deze interpretatie volgt nochtans de geest van de wet: de memorie van toelichting overweegt :

“Ten eerste kan de tussenkomenende beroepsbeoefenaar die de verzoeker kent, nuttige informatie geven met het oog op de belangenafweging. Ten tweede gaat het hier niet om het privé-leven van de nabestaanden zodat rechtstreekse inzage niet met dit argument kan worden verantwoord. Ten derde wordt op die manier het privé-leven van en de herinnering aan de overledene het best beschermd.”³

Wat betreft de toestemming tot inzage in het dossier van een overleden patiënt gaat het niet enkel meer om het persoonlijk belang van de patiënt, maar ook over het verzekeren van het inzagerecht van naasten die blijk geven van een wettelijk belang. Bekijken we terzake eens de volgende voorbeelden :

- de naaste verwanten wensen het dossier van een overleden patiënt in te zien om te weten of de aandoening waaraan de patiënt bezweken is, een erfelijk karakter had;
- kennis van de juiste oorzaak van het overlijden is onontbeerlijk voor de uitkering van een levensverzekering;
- de naaste verwanten vrezen dat er een medische fout begaan werd;
- ...

De toegang tot het dossier na het overlijden van de patiënt kan enkel indirect zijn met het oog op de bescherming van het privé-leven en de intimiteit alsmede in het licht van de nagedachtenis van de overleden patiënt, en beperkt tot de opgesomde naaste verwanten en de gestelde voorwaarden inzake toegang tot het dossier.

Een systeem dat geen enkel toegang voorziet, zou onbillijk zijn. Het indirecte karakter van de toegang maakt een billijk evenwicht mogelijk tussen een zo goed mogelijke bescherming van het privé-leven van de overleden patiënt en de legitieme belangen van zijn naaste verwanten.

De bijzondere situatie van de minderjarige patiënt:

Hoe zit het met de minderjarige patiënt?

De wet van 22 augustus 2002 voorziet, in zijn artikel 12, § 1, dat de rechten van de minderjarige patiënt uitgeoefend worden door de ouders die het gezag uitoefenen over de minderjarige of door de voogd (de wettelijke vertegenwoordigers).

Volgens zijn leeftijd en zijn maturiteit wordt de minderjarige patiënt betrokken bij de uitoefening van zijn rechten.

Als hij in staat wordt geacht tot redelijke beoordeling van zijn belangen, oefent hij zijn rechten autonoom uit.

---

³ Ibidem p.35

De bescherming van de minderjarige en van de andere categorieën bedoeld in de artikelen 13 en 14 van dezelfde wet, is georganiseerd volgens artikel 15 §1. Dit artikel voorziet dat de beroepsbeoefenaar met het oog op de bescherming van het privé-leven van de patiënt de vraag van de vertegenwoordiger om inzage van het dossier van de patiënt of om een afschrift ervan te krijgen, geheel of gedeeltelijk mag afwijzen. In dat geval wordt het recht om inzage in het dossier of om een afschrift ervan te krijgen door de door de vertegenwoordiger van de patiënt aangewezen beroepsbeoefenaar uitgeoefend. (onrechtstreeks inzagerecht)

We herinneren eraan dat het beroepsgeheim, waaraan elke beroepsbeoefenaar is gebonden volgens art 458 van het Strafrechtboek, geldt tegenover elke patiënt, wat ook zijn leeftijd is.

Als vertegenwoordigers van de minderjarige, verlengd minderjarige of onbekwaamverklaarde hebben, bijvoorbeeld, de ouders een recht tot inzage en kopie van het patiëntendossier van hun kind bij leven.

Als hun minderjarig kind overlijdt, vervalt dit rechtstreeks inzagerecht, volgens de actueel voorziene wetgeving. De ouders hebben slechts een onrechtstreeks inzagerecht in het patiëntendossier en dit is meer beperkt.

De Commissie is van mening dat na het overlijden van de minderjarige, diens vertegenwoordiger het rechtstreeks inzagerecht zoals toegekend toen deze patiënt nog in leven was, dient te behouden voor zover de bescherming van het privé-leven van de minderjarige is gegarandeerd bij toepassing van art 15, §1 van deze wet.

Conclusie :

De onrechtstreekse toegang tot het patiëntendossier door de naaste verwanten van een meerderjarige overleden patiënt, zoals bepaald door artikel 9, § 4 van de wet van 22 augustus 2002, moet behouden blijven.

Voor de patiënten bedoeld in art. 12 en art. 13 van de Wet betreffende de Rechten van de Patiënt (minderjarigen, verlengd minderjarigen of onbekwaamverklaarden) kan de rechtstreekse toegang tot het patiëntendossier, zoals deze thans toegelaten is tijdens het leven, verder blijven bestaan na het overlijden van de patiënt.

Art. 9 wordt daartoe best aangevuld met een §5 opgesteld als volgt:

“Na het overlijden van de patiënt bedoeld in de art 12 en 13 van de wet, mag de persoon die op het moment van het overlijden van de patiënt handelde als vertegenwoordiger van deze laatste, het in § 2 bedoelde inzagerecht van het patiëntendossier uitoefenen, voor zover zijn vraag voldoende is gemotiveerd en gespecificeerd en voor zover de patiënt er zich niet uitdrukkelijk heeft tegen verzet.

In het art. 15, § 1 van dezelfde wet, is het passend toe te voegen op het einde van de eerste zin na de woorden “zoals bedoeld in art 9, §2, §3” de woorden “of §5”.